

NVE Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Norway

ADRESSE
Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 OSLO

TELEFON
+47 24 06 70 00

FAX
+47 24 06 70 01

INTERNET
www.statkraft.no

EMAIL
post@statkraft.com

DERES REF./DATO:
/

VÅR REF.:
202500140-12

STED/DATO:
Dalen, 07.09.2026

ORGNO.:
. 987 059 729

SØKNAD OM DISPENSASJON FRA MANØVRERINGSREGLEMENTET FOR VINJEVATN - VINJE DAM

Statkraft Energi AS (heretter Statkraft) har fått pålegg av NVE om å oppgradere Vinje dam i Vinje kommune i Telemark fylke. Statkraft søker med dette om midlertidig dispensasjon fra «*Manøvreringsreglement for regulering av Tokke – Vinjevassdraget fastsatt ved revisjon av vilkår 17. juni 2022*» slik at man kan utføre bygging av ny Vinje dam.

For en periode i 2028 søkes det om midlertidig tillatelse til å manøvrere Vinjevatn (ved Vinje dam) 4,7m under LRV i inntil 11 dager (inntil 4 dager for å komme oss ned til LRV-4,7m, inntil 7 dager for å gjennomføre/utføre arbeidet) i forbindelse med sprenging ved etablering av utslag på ny omløpstunnel i perioden mai/juni/juli 2028. I tillegg så søkes det om overføring av vannslipp fra Vinje dam til Leirli i hele anleggsperioden fra februar 2027 til desember 2031.

Bakgrunn for søknaden

Eksisterende dam tilfredsstiller ikke dagens krav i damsikkerhetsforskriften. På bakgrunn av dette skal eksisterende dam erstattes av en ny dam. I anleggsperioden er det behov for å senke vannstanden i magasinet lavere enn LRV i manøvreringsreglement. I tillegg er det nødvendig å endre slippsted minstevannføring fra Vinje Dam til Leirli i prosjektperioden.

Det henvises til detaljplanen for miljø- og landskap for ytterligere detaljer om arbeidet.

Tabell 1: *Tentativ fremdriftsplan*

Prosess	Periode
Eventuelle forberedende arbeider	Q4 2026- 2027
Omløpstunnel	2027-2028
Damarbeider ny dam	2027- 2030
Riving eksisterende dam, evt. gjenstående arbeid og arrondering	2030-2031

Nødvendige dispensasjoner

Konsesjonskrav

«Manøvreringsreglement for regulering av Tokke – Vinjevassdraget fastsatt ved revisjon av vilkår 17. juni 2022

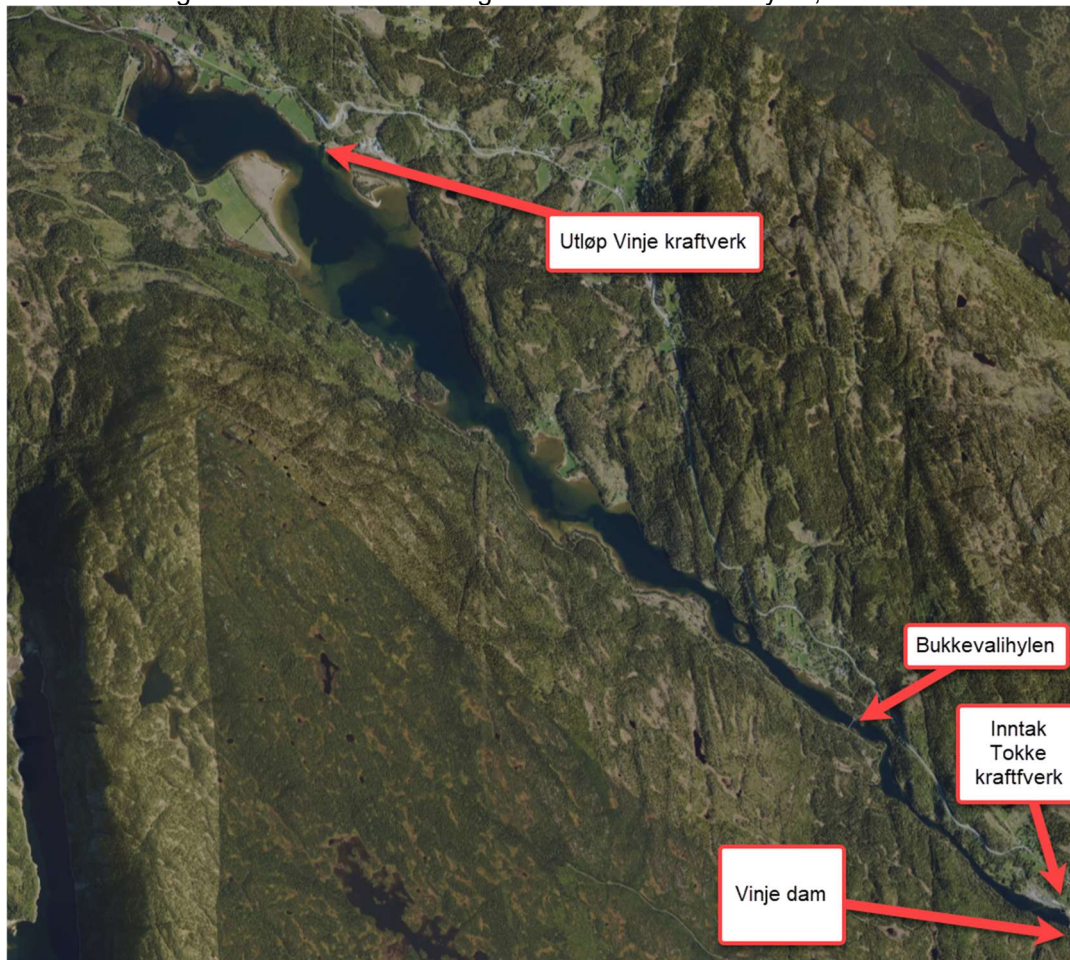
Magasin	Reguleringsgrenser		Vannslipp Vinjedam	
	Øvre kote	Nedre kote	16.11 – 15.06	16.06 – 15.11
Vinjevatn	465,5	462	1 m3/s	2 m3/s

Senke Vinjevatn til under LRV-4,7m

Det er nødvendig å senke Vinjevatn (ved Vinje dam) til 4,7m under LRV og holde det der i inntil 11 dager (inntil 4 dager for å komme oss ned til LRV-4,7m, inntil 7 dager for utførelse) for å få gjennomført et tørt utslag på omløpstunnelen som skal bygges. Ved vått utslag er det økt risiko for spyling av ny platekasse og føringer med sprengstein. Dette vil kunne skade delene og omfanget av skadene er vanskelig å forutsi. Skader på tetningsplanet til revisjonsluka lar seg ikke reparere når luka er dykket. I tillegg er det risiko for å ikke få lukket lukene etter gjennomslaget om det skulle legge seg stein på bunnstokk eller inne i føringsnisjene. Om lukene ikke lar seg lukke etter utslaget er det en risiko for at hele Vinjevatn tømmes. Ved å senke Vinjevatn til 4,7 m under LRV fjernes risikoen.

Miljøkonsekvens

NVE sitt kartlag viser at det er en naturlig terskel ved Bukkevalihylen, se bildet under.

Bildet 1 Oversiktsbildet Vinjevatn

Terskelen gjør at Vinjevatn oppstrøms denne terskelen blir liggende på LRV+1m uavhengig av om vi senker den delen som ligger nedstrøms terskelen under LRV. Dette bekreftes også av egne erfaringer fra nedtapping av Vinjevatn i 1997 under prosjektet «Effekt – Miljø», referert fra «Håndbok driftsentralen». Da ble Vinjevatn fylt til HRV, for så å tappe det ned mot LRV. Dette ble gjort ved at Tokke kraftverk ble stoppet, mens Vinje kraftverk gikk med alle aggregat på fullt. Når Vinjevatn skulle tappes til LRV ble det gjort det motsatte, stoppe aggregat i Vinje og starte alle aggregat på Tokke. Prosjektet foregikk over 2 uker. Det ble da registrert at Vinjevatn deler seg når vannstanden kommer ned mot LRV. Vannstanden sank ved Vinje Dam, mens den holdt seg på ca. LRV+ 1 m ved utløpet fra Vinje kraftverk.

Se:

- Vedlegg 1 – Modellering av vanndekt areal oppstrøms Bukkevalihylen ved LRV og LRV - 4,7m ved Vinje dam
- Vedlegg 2 – Modellering av vanndekt areal nedstrøms Bukkevalihylen ved LRV - 4,7m ved Vinje dam
- Vedlegg 3 – Virkning av nedtapping av Vinje vatn under LRV og endret slippsted for minstevannføring

Det antas at senkning av Vinjevatn til LRV-4,7 har liten negativ konsekvenser for fisk og bunndyr i Vinjevatn. Det vil bli utført fiskeribiologiske undersøkelser i Vinjevatn av NINA før oppstart av prosjektet og etter ferdigstilling. Det vises til vedlegg 4 – Ny Vinje dam - Notat fisk, her er det gjort en vurdering av på virking på fisk fra midlertidig senkning av Vinjevatn under LRV i forbindelse med tunneldriving/omløpstunnel.

Endre slippsted minstevannføring fra Vinje Dam til Leirli

Etter vilkårsrevisjon for reguleringen ble det i 2023 etablert et arrangement for slipp av minstevannføring gjennom eksisterende dam. Det slippes 1 m³/s i perioden 16.11 – 15.6 og 2 m³/s i perioden 16.6 – 15.11. I anleggsperioden søkes det om å slippe minstevannføring via Leirli. Når anlegget står ferdig, vil minstevannføring slippes gjennom ny dam.

Oppstart for flytting av minstevannføring vil være ca. februar 2027 og slutt vil være når nå dam er ferdig og eksisterende dam er revet, ca. desember 2031.

For å få gjort anleggsarbeider på ny dam, som er lokalisert ca. 100m nedstrøms eksisterende dam, er det nødvendig å få endre slippsted til Leirli.

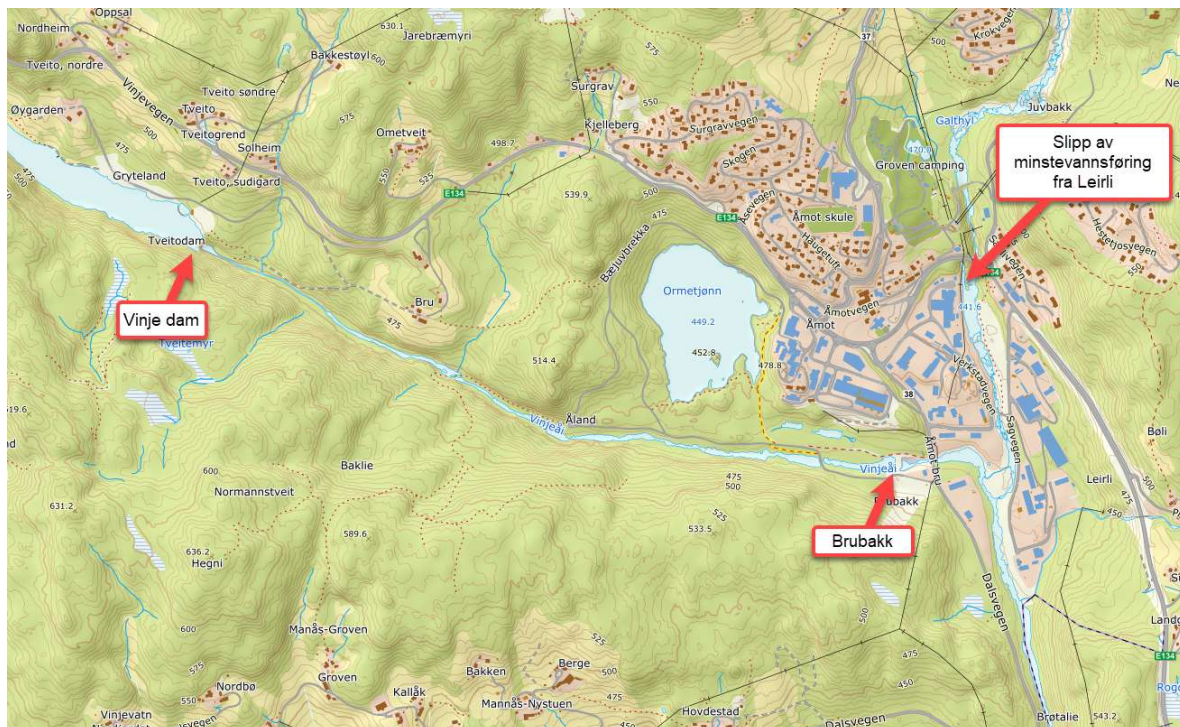
Eksempler på anleggsarbeider som vil krever endring av slippsted:

- Avdekking og injeksjon av damfundament for ny dam
- Bygging av ny dam
- Riving av eksisterende dam

Ved endring av slipp sted for minstevannføring fra Leirli vil vi varsle NVE og lokalt en uke i forveien. Ved oppstart av slipp av minstevannføring fra Leirli vil regions hydrolog være til stede og kontrollere at det slippes tilstrekkelig med vann ihht. kravet til minstevannføring.

Miljøkonsekvens

Ved slipp av minstevannføring fra Leirli blir det ingen minstevannføring på strekket fra Vinje dam til Brubakk, med unntak av naturlig tilsig på dette strekket. Se detaljer på bildet under. Dette vil medføre delvis tørrlegging av området og mulig negativ konsekvens for bunndyrsamfunnet. Det ble utført fiskeribiologiske undersøkelser av NINA i august 2026 og det vil bli utført i etterkant av prosjektet. Undersøkelsen vil dekke Vinjevatn og strekket fra Vinje dam til Brubakk.

Andre interesser

Vinjevatn er ansett som lokalt viktig for friluftslivsinteresser (bading, padling og fiske), spesielt nordøstlige delene av vannet. Friluftslivsinteressene kan bli midlertidig påvirket av ev. senkning av magasinet under LRV. Båtutsett vil ikke være mulig å benyttes i denne perioden. Statkraft ser viktigheten av varsling av dette i god tid før nedtapping startes.

Oppsummering nødvendige dispensasjoner

Magasin	Fra		Til		Periode
	Øvre kote	Nedre kote	Øvre kote	Nedre kote	
Vinjevatn	465,5	462	465,5	457,3	11 dager mai/juni/juli 2028

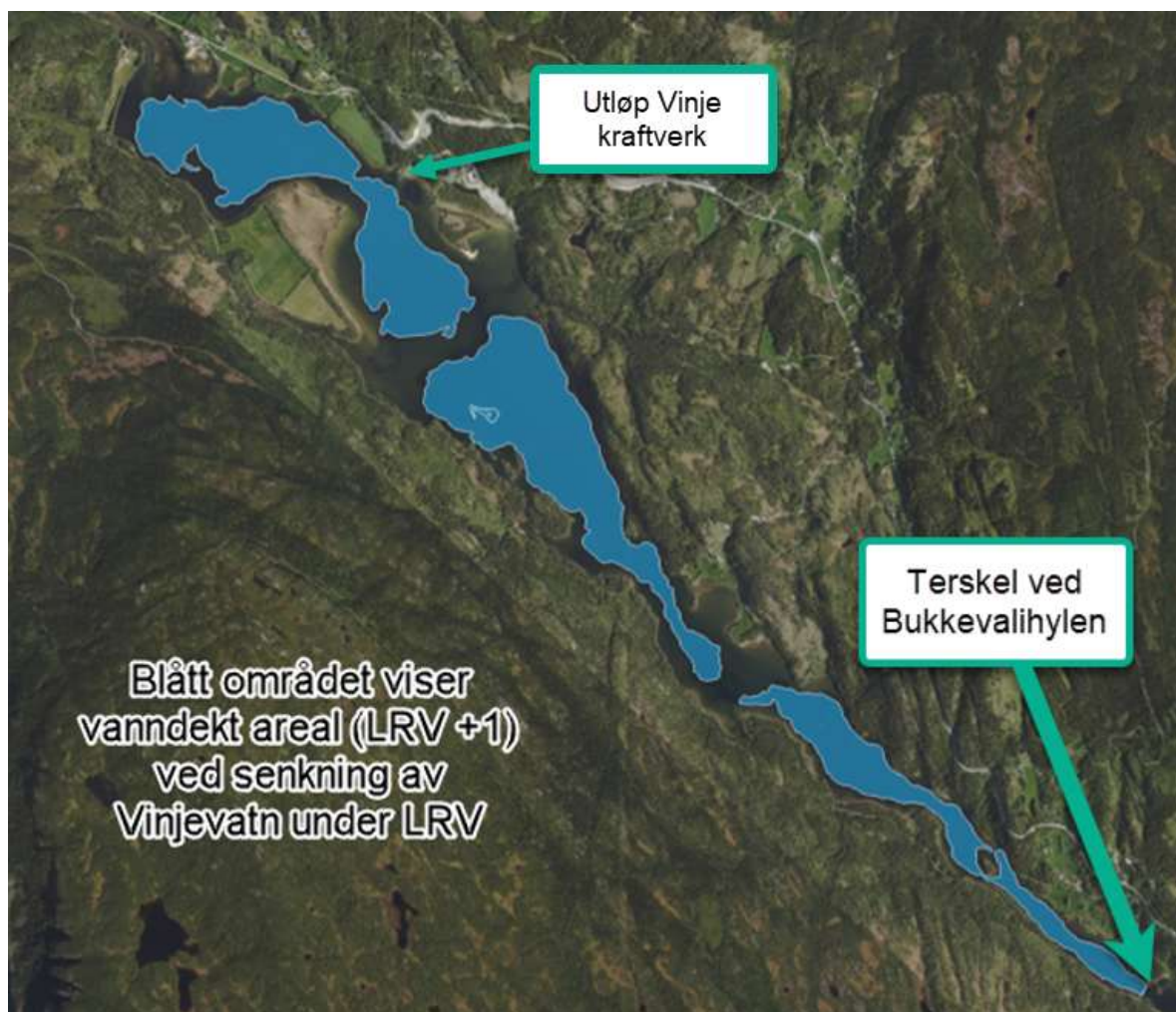
Vannslipp	Fra Vinje dam	Til Leirli dam	Periode
16.11 – 15.06	1 m3/2	1 m3/2	Februar 2027 til desember 2031
16.06 – 15.11	2 m3/2	2 m3/2	Februar 2027 til desember 2031

Søker derfor herved om å kunne fravike manøvreringsreglementet for Vinjevatn til å:

- I tidsrommet fra mai til juli 2028 senke ned Vinjevatn til 4,7 m under LRV i inntil 11 dager i perioden.
- Minstevannsføringsslipp endres fra Vinje Dam til Leirli i prosjektperioden februar 2027 tom desember 2031.

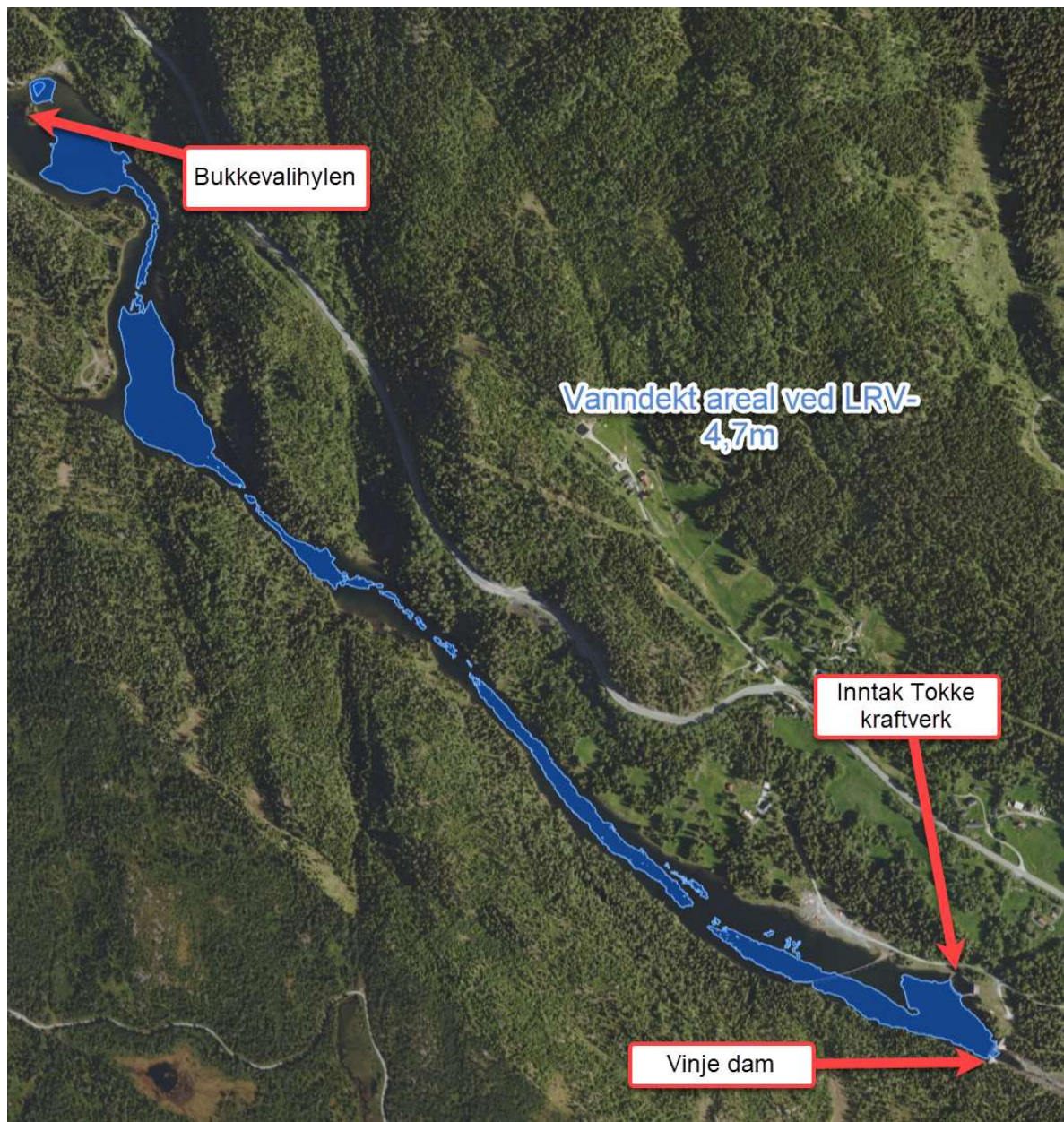
Vedlegg 1 - Modellering av vanndekt areal oppstrøms Bukkevalihylen ved LRV og LRV - 4,7m ved Vinje dam

Terskel gjør at vannstand oppstrøms Bukkevalihylen blir liggende på LRV+1

Figur 1 Modellering av vanndekt areal ved LRV og LRV - 4,7m

Vedlegg 2 – Modellering av vanndekt areal nedstrøms Bukkevalihylen ved LRV - 4,7m ved Vinje dam

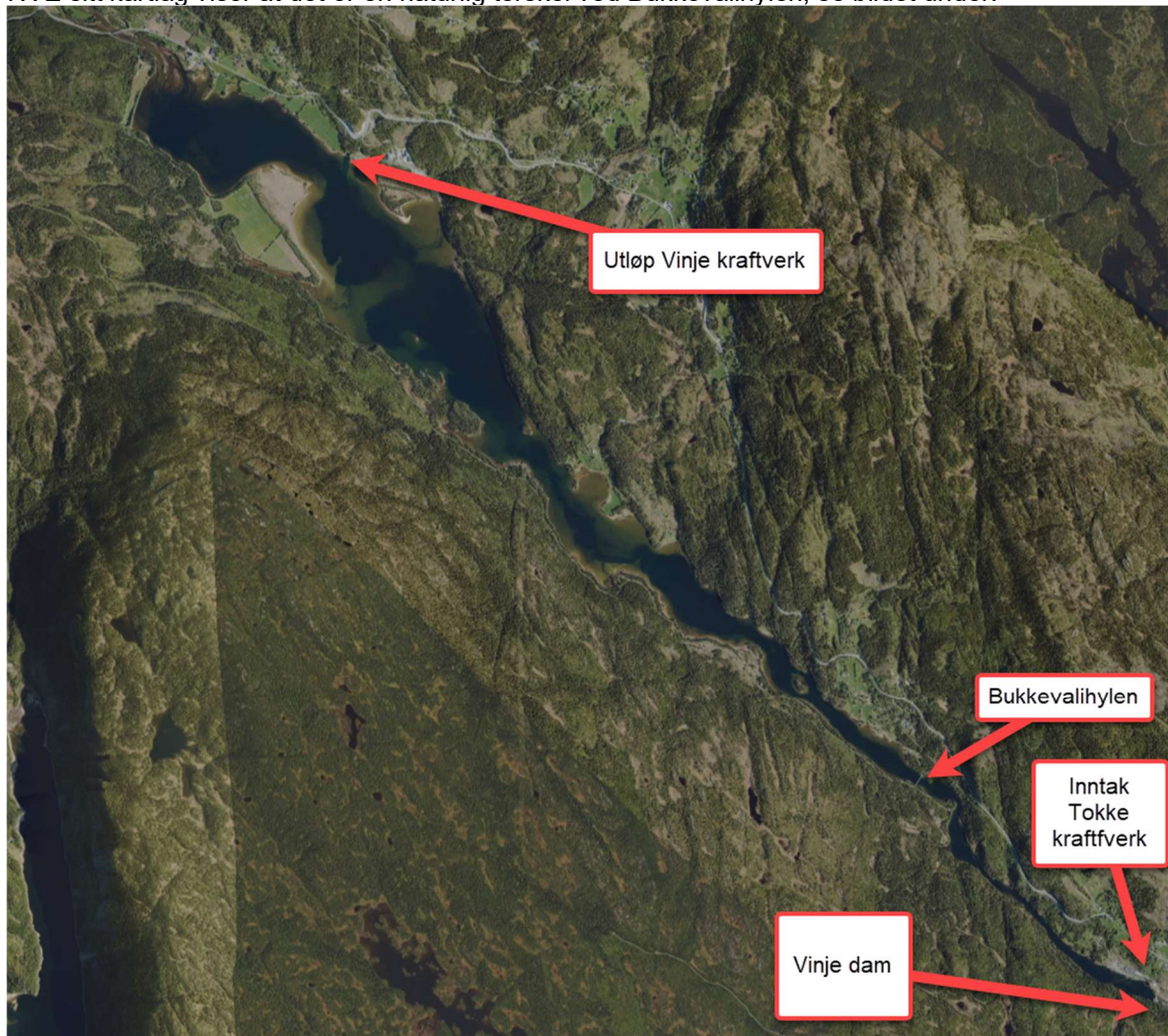

Figur 2 Vanndekt areal ved senkning av Vinjevatn LRV-4,7m

Vedlegg 3 – Virkning av nedtapping av Vinje vatn under LRV og endret slippsted for minstvannsføring

Virkninger av nedtapping av Vinje vatn under LRV

NVE sitt kartlag viser at det er en naturlig terskel ved Bukkevalihylen, se bildet under.

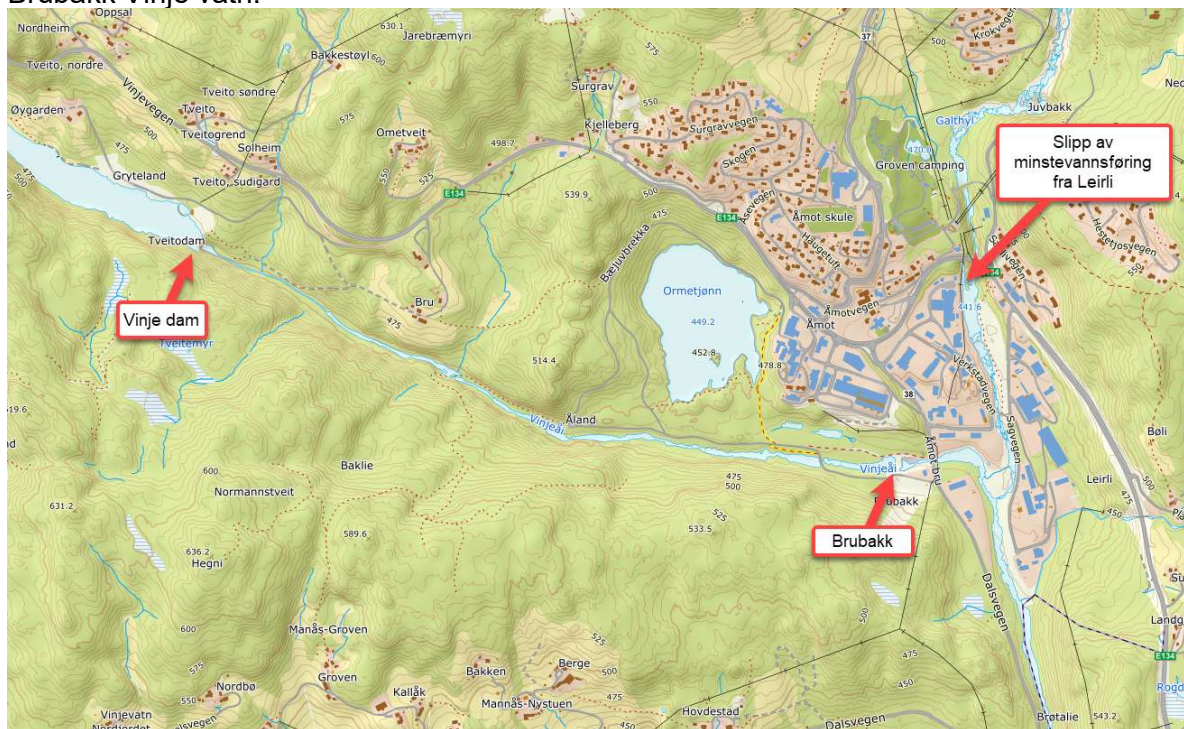
Bildet 2 Oversiktsbildet Vinjevatn

Terskelen gjør at Vinjevatn oppstrøms denne terskelen blir liggende på LRV+1m uavhengig av om vi senker Vinjevatn under LRV. Dette bekreftes også av egne erfaringer fra nedtapping av Vinjevatn i 1997 under prosjektet «Effekt – Miljø», referert fra «Håndbok driftsentralen». Da ble Vinjevatn fylt til HRV, for så å tappe det ned mot LRV. Dette ble gjort ved at Tokke kraftverk ble stoppet, mens Vinje kraftverk gikk med alle aggregat på fullt. Når Vinjevatn skulle tappes til LRV ble det gjort det motsatte, stoppe Vinje og starte alle aggregat på Tokke. Prosjektet foregikk over 2 uker. Det ble da registrert at Vinjevatn deler seg når vannstanden kommer ned mot LRV. Vannstanden sank ved Vinje Dam, mens den holdt seg på ca. LRV+ 1 m ved utløpet fra Vinje kraftverk.

Virkninger av endret slippsted for minstevannføring

Ved slipp av minstevannføring fra Leirli blir det ingen minstevannføring på strekket fra Vinje dam til Brubakk, med unntak av naturlig tilsig på dette strekket. Se detaljer på bildet under.

Dette vil medføre delvis tørrlegging av området og mulig negativ konsekvens for bunndyrsamfunnet. Det vil bli utført fiskeribiologiske undersøkelser av NINA både i forkant og i etterkant av prosjektet. Undersøkelsen vil dekke Vinjevatn og strekket fra Vinje dam til Brubakk Vinje vatn.

Vedlegg 4 – Ny Vinje dam – Notat fisk

Se *Vedlegg 4 – 52402854-021 Ny Vinje dam – Notat fisk*, her er det gjort en vurdering av påvirkning på fisk fra midlertidig senkning av Vinjevatn under LRV i forbindelse med tunneldriving/omløpstunnel.